

Äänikirjoista iloa muistiperheille

Kiikarissa aivoterveys - tietoa ja tukea näkövammaisille hankkeen työntekijä Helvi Janhunen kertoo Mikkelin seudun Muistiyhdistyksellä järjestetystä äänikirjakokeilusta

Äänikirjakokeilu perheille

- Kokeilu tehtiin ajalla tammi-lokakuu 2021
- Kokeilun järjestivät Kiikarissa aivoterveys -hanke ja Celia -kirjasto
- Kohderyhmänä olivat 15 muistiperhettä ja 11 palveluasumisen yksikköä
- Toteutuksesta vastasivat hanketyöntekijä ja järjestöassistentti
- Perheet kokeiluun saatiin muistiluotsiteikijöiden kautta

Toteutus:

- perhe kutsuttiin äänikirjaesittelyyn Mikkelin seudun muistiyhdistyksen toimistolle
- yhdistyksen tablettitietokoneelle ladattiin 3 tai 4 perheen valitsemaa äänikirjaa
- kokeilusta, joka kesti kuukauden, tehtiin kirjallinen sopimus ja sovittiin tabletin palautuspäivä
- perhe sai ohjausta ja harjoitusta tabletin käytössä sekä kirjallisen käyttöohjeen
- perheelle ohjattiin palautelomakkeen käyttö ja kannustettiin tarvittaessa avun pyytämiseen
- puhelinkontakti tehtiin noin kahden viikon kuluttua: miten kuuntelu on sujunut, hyötyykö perhe äänikirjoista ja jos Celian asiakkuus kiinnosti, sovittiin jatkosta
- hanketyöntekijä auttoi puhelimitse muistiperhettä Celia-kirjaston tunnusten hakemisessa: sähköinen hakulomake täytettiin yhdessä ja perhe sai tunnukset omaan sähköpostiinsa
- tabletin palautuksen yhteydessä tarjottiin jatko-ohjausta toimistolla

Äänikirjakokeilu palveluasumisessa

Toteutus:

-Saimaanharjun palvelukeskus, Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalouksissa otti ensimmäisenä Celian äänikirjat käyttöön. Palveluesimies kiinnostui hanketyöntekijältä sähköpostilla saamastaan äänikirjatiedosta ja puhelimitse sovittiin yksityiskohdista.

-palveluesimies järjesti Teams-tapaamisen hanketyöntekijän kanssa, ja kutsui kuusi kollegaansa saamaan tietoa hyväksi kokemastaan äänikirjapalvelusta. Palveluesimies kirjoitti myös sairaalan Laastari-lehteen artikkelin palvelun levittämiseksi.

-hanketyöntekijä otti puhelimitse yhteyttä myös neljään yksityiseen palvelutaloon ja välitti sovitusasiain esimiehille tietoa siitä, miten liitytään Celian asiakkaaksi.

-Äänikirjojen kuuntelua varten tabletille tai älypuhelimelle on ladattava maksuton Pratsam Reader -sovellus. Tietokoneella kuuntelu tapahtuu www.celianet.fi -sivustolla. Molempiin kirjaututaan Celiasta saaduilla henkilökohtaisilla tunnuksilla.

-Tietoa ja käyttäjien kokemuksia äänikirjoista levitettiin Länsi-Savossa maaliskuussa, Muistiliiton Muisti -lehdessä kesäkuussa sekä Mikkelin seutukirjastolla Kirjoja korville -tilaisuudessa syyskuussa.

Kokeiluun osallistuneiden palautetta

-Mies on kuunnellut kirjoja päivittäin ja on tyytyväinen

-Sairaalakertomukset hauskoja, mies kuunnellut kaikki

-Aktiivista kuuntelua päivittäin

-Äiti on kuunnellut äänikirjoja joka ilta ja on hyvin innostunut

-Haasteita on ollut laitteen käytön kanssa, mutta tarkoitus on jatkaa kuuntelua omalla laitteella

-Tätä en olisi osannut edes kysellä

-Mies on saanut omatoimisesti äänikirjan kuunneltavaksi

-Äänikirjat rauhoittavat levotonta miestä

-Yllätti positiivisesti

- Mahdollisuus nauttia kirjallisuudesta -monenlaista kuultavaa
- Palvelutalon pienryhmässä äänikirjoista saavat useat iloa päivään
- Vaimo ei innostunut äänikirjoista
- Systeemi on ok - helppokäyttöinen
- Mies ei jaksanut kuunnella
- Kokemuksena tutustuminen oli oikein hyvä

Muistisairaat hyötyvät äänikirjoista

Kokeilussa tuli esille seuraavaa:

- muistisairauden vaihe on ratkaiseva: onko tilanne varhainen vai vaikea
- perhetilanne: yksinasuva vai läheisen kanssa (kokeilussa oli viisi yksinasuvaa)
- aiempi lukuharrastus kannustaa nauttimaan tutuista kirjoista nyt äänimuodossa
- aiempi kokemus tietokoneesta ja älylaitteista helpottaa Celia-palveluun liittymistä
- tieto lisäohjauksen ja tuen saannista rohkaisi uuden kokeiluun
- kokeilussa olleista perheistä 11 liittyi Celian asiakkaaksi; heistä kolme oli yksinasuvaa
- edellisistä kaksi osti tabletin ja kiinnostui myös muista digipalveluista
- palveluasumisen yksiköistä ainakin 5 käyttää Celian äänikirjoja

Muistisairaille suositeltavia kirjoja ovat:

- lyhyet kertomukset, novellit ja sadut (hakusana: kert, nov, satu)
- kaskut, vitsit ja runot (hakusana: kask, vitsit, runot)
- luonto- ja eläinkirjat (hakusana: eläi ja luon)
- selkokirjat (hakusana: selkokirja)
- tutustu [Kirjavinkkejä senioreille -kirjalistaan](#) Celianet-sivulla
- Celiassa on n. 50000 äänikirjaa - oppikirjoista dekkareihin ja elämäkertoihin; myös uusimpia äänikirjoja

Celia kirjaston palvelut

- Celia on asiantuntijakeskus Helsingin Itäkeskuksessa
- Celia tuottaa saavutettavassa muodossa olevaa kirjallisuutta: toiminta perustuu tekijänoikeuslakiin ja valtio rahoittaa toimintaa
- Palvelut on tarkoitettu henkilölle, joille **painetun tekstin lukeminen on vamman, sairauden tai muun vastaavan syyn vuoksi hankalaa**
- Lukemisesteenä voi olla: näkövamma, muistisairaus, heikentynyt lihaskunto, lihastauti, reuma, ms-tauti, keskittymishäiriö tai heikentynyt näkö
- Celia palveluja voivat käyttää myös vanhusten palvelu- ja hoivayksiköt, vammaisten hoivakodit ja kuntoutuslaitokset sekä julkiset että yksityiset. Liittyminen Celian asiakkaaksi käy helposti [verkkolomakkeella](#) netissä Celian sivulla
- Celia tekee tiivistä työtä yleisten kirjastojen kanssa
- Celian palvelut on käyttäjille maksuttomia

Liittyminen Celia kirjastoon

Jos sinulla tai läheiselläsi on lukemiseste (lääkärintodistusta ei tarvita) ja kiinnostut äänikirjoista:

- 1) ota yhteys oman alueesi kirjastoon ja sovi tapaaminen
- 2) äänikirjojen kuuntelua varten tarvitset tietokoneen, tabletin tai älypuhelimien
- 3) henkilökohtaisten Celia -tunnusten saamiseksi tarvitset sähköpostin
- 4) kirjastovirkailija auttaa ja opastaa tunnusten hakemisessa, kirjautumisessa Celiaan sekä kirjojen hakemisessa että lataamisessa omalle laitteellesi

-Tiedoksi! Yhteyshenkilönä voi toimia esim. toisella paikkakunnalla asuva perheen tytär tai poika antamallaan valtakirjalla. Hän hoitaa äänikirjojen lainauksen omalta tietokoneeltaan

-Tiedoksi! Näkövammaiset henkilöt, joilla ei ole tietoteknisiä laitteita, saavat äänikirjojen käytöstä tietoa kirjaston lisäksi myös näkövammaisten

kuntoutusohjaajilta tai Näkövammaisten liitosta, josta heille lainataan CD-levyillä välitettävään äänimateriaalin kuunteluun tarvittava Daisy-laite

Huomioitavaa

Ammattihenkilö, joka kohtaat ikääntyviä henkilöitä:

- 1) tutustu Celia -kirjastoon osoitteessa www.celia.fi
- 2) kerro asiakkaillesi, joilla on lukemiseste, äänikirjoista
- 3) motivoi ja kannusta heitä ottamaan äänikirjat käyttöön
- 4) anna kirjaston yhteystiedot tai auta soittamalla ohjausaika

Mukavia hetkiä äänikirjojen parissa!